

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2018-06-15
Meddelad i Linköping

Mål nr
4824-16

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2018 -06- 1 9
D/Dnr	

KLAGANDE

Västerbergslagens Elnät AB, 556565-6864
Box 860
771 28 Ludvika

Ombud: Advokaterna Marcus Axelryd, Linda Landén och Karl Guterstam
Frank Advokatbyrå AB
Box 7099
103 87 Stockholm

MOTPART

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionens beslut den 15 juni 2016, se bilaga 1 (utan i beslutet angivna bilagor)

SAKEN

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015 enligt ellagen (1997:857)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Västerbergslagens Elnät bedriver elnätsverksamhet (redovisningsenhet REL00570). Inför tillsynsperioden 2012–2015 fastställdes bolagets intäktsram till 834 000 tkr i 2010 års prisnivå.

Västerbergslagens Elnät har ansökt om att intäktsramen ska ökas vid omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen, s.k. följdändring, och om omprövning efter tillsynsperiodens slut enligt 5 kap. 12 § ellagen. Västerbergslagens Elnät har i dessa ansökningar bl.a. begärt ersättning för arbets- och materialomkostnader med angivet belopp och hänvisat till Kammarrätten i Jönköpings dom den 10 november 2014 i mål nr 129-14. I ansökan om omprövning efter tillsynsperiodens slut har bolaget även begärt att intäktsramen ska ökas med anledning av fel i den ingående kapitalbasen. Bolaget har i samband med ansökan lämnat in justerade uppgifter om anläggningstillgångarna i kapitalbasen.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionen har i det överklagade beslutet fastställt Västerbergslagens Elnäts slutliga intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015. Denna prövning har gjorts i två steg. Myndigheten har först gjort en omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen. Därefter har en omprövning efter avstämning av faktiskt utfall enligt 5 kap. 12 § ellagen gjorts, varvid den slutliga intäktsramen fastställts. Den senare omprövningen har skett med utgångspunkt i den intäktsram som beräknats efter omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen. Västerbergslagens Elnät har medgetts en ökning av arbets- och materialomkostnader som ett pålägg till de påverkbara löpande kostnaderna med totalt 8 746 tkr i 2006–2009 års prisnivå. Energimarknadsinspektionens beräkning grundar sig på en annan metod än den Västerbergslagens Elnät använt, vilket medför att ersättningen uppgår till ett lägre belopp än det ansökta.

Energimarknadsinspektionen har i beslutet även slagit fast att den ingående kapitalbasen inte kan korrigeras i efterhand. Till följd av detta har myndigheten vid beräkningen av Västerbergslagens Elnäts kapitalkostnader utgått från bolagets kapitalbas enligt det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram. Den av myndigheten fastställda slutliga intäktsramen uppgår alltså till ett lägre belopp än det Västerbergslagens Elnät har ansökt om.

Skälen för beslutet och en mer ingående beskrivning av bakgrunden samt Energimarknadsinspektionens metod för att beräkna och fastställa den slutliga intäktsramen framgår av bilaga 1.

På grund av fel i kvalitetsberäkningen har Energimarknadsinspektionen den 8 juli 2016 omprövat sitt tidigare beslut och fastställt en ny slutlig intäktsram för tillsynsperioden. Med ändring av det tidigare beslutet fastställdes Västerbergslagens Elnäts intäktsram till 253 204 tkr för år 2012, 252 854 tkr för år 2013, 256 414 tkr för år 2014 och 258 546 tkr för år 2015 i respektive års prisnivå.

YRKANDE

Västerbergslagens Elnät

1. Västerbergslagens Elnät yrkar att förvaltningsrätten, med ändring av Energimarknadsinspektionens beslut, fastställer att Energimarknadsinspektionen vid omprövning och fastställande av slutlig intäktsram, ska utgå från de korrigerade uppgifter om ingående kapitalbas per den 31 december 2010 som rapporterats till myndigheten efter tillsynsperiodens slut.
2. Västerbergslagens Elnät yrkar att förvaltningsrätten, med ändring av Energimarknadsinspektionens beslut, fastställer att vid beräkningen av

slutlig intäktsram för åren 2012–2015 ska arbets- och materialomkostnadspålägg justeras så att de historiska löpande påverkbara kostnaderna, utöver Energimarknadsinspektionens redan beslutade ökning, ökas med 1 301 tkr (435 tkr för år 2006, 244 tkr för år 2007, 570 tkr för år 2008 och 52 tkr för år 2009).

3. För det fall förvaltningsrätten bifaller yrkande 1 och/eller 2, yrkar Västerbergslagens Elnät att förvaltningsrätten undanröjer Energimarknadsinspektionens beslut och överlämnar till myndigheten att göra en ny omprövning och fastställande av ny slutlig intäktsram i enlighet med förvaltningsrättens domslut.

Västerbergsslagen Elnät åberopar bl.a. illustration över beräkning av arbets- och materialomkostnadspålägg (usb-minne), beräkningsexempel, Energimarknadsinspektionens ”Handbok för rapportering av uppgifter för avstämning av elnätsföretagens intäktsramar, tillsynsperioden 2012–2015” och myndighetens presentation vid informationsmöte.

Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖRT

Västerbergslagens Elnät

Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen

Energimarknadsinspektionens påstående om att Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14 inte kan ligga till grund för bolagets begäran om följdändring avseende ersättning för arbets- och materialomkostnader är fel-

aktigt. Enligt 5 kap. 15 § ellagen är följdändring möjlig om ”grunden för ändringen” är tillämplig för ett annat nätföretag. Fråga är därmed vad grunden i det tidigare målet var och hur begränsat grunden ska tolkas inom ramen för en följdändring. Energimarknadsinspektionen synes mena att exakt samma förutsättningar och omständigheter som i den tidigare domen måste vara för handen för att en följdändring ska kunna ske.

Nätföretag organiserar sig olika och har olika objektiva förutsättningar. Det medför att generella beräkningsmetoder och schabloner kan gynna vissa nätföretag framför andra. Om en domstol slår fast att en metod behandlar nätföretagen olika på grund av hur de är organiserade ger det en möjlighet för andra företag som missgynnas av den underkända modellen att begära följdändring. Det krävs i sådana fall inte att förutsättningarna för övriga företag ska vara exakt desamma. En sådan tillämpning skulle innebära att syftet med bestämmelsen går förlorat och effekten skulle bli att företagen behandlas olika, vilket strider mot ellagen och likabehandlingsprincipen. Vidare skulle en sådan tillämpning innebära att samtliga nätföretag skulle vara tvungna att överklaga alla beslut för att undvika rättsförluster.

Kammarrätten har i den åberopade domen slagit fast att det i målet aktuella nätföretaget, som var ett förvärvande bolag, hade rätt till kompensation för arbets- och materialomkostnader. Grunden var att metoden innebar att nätföretagen behandlades olika beroende på om de var tillverkande eller förvärvande företag. Av detta följer att Energimarknadsinspektionen är tvungen att anpassa metoden så att den inte missgynnar ett nätföretag beroende på hur det valt att organisera sin verksamhet. Det är denna grund som Västerbergslagens Elnät har lagt till grund för sin ansökan om följdändring.

Energimarknadsinspektionens metod för fastställande av intäktsramar utgår från att samtliga nätföretag är tillverkande bolag, dvs. bolag som uppför sina

anläggningar i egen regi. Vid beräkningen av arbets- och materialomkostnadspålägget har myndigheten valt att använda en schablonfördelning mellan eget arbete och eget material i stället för verkliga värden. Eftersom metoden inte tar hänsyn till den faktiska fördelningen mellan eget arbete och eget material tillämpar myndigheten ett pålägg på 8 procent för båda kategorierna. Västerbergslagens Elnät, som är ett mellanting mellan ett helt förvärvande och ett helt tillverkande företag, får genom metoden inte täckning för skäligen kostnader i enlighet med 5 kap. 6 § ellagen. Eftersom Västerbergslagens Elnät inte får den kompensation som bolaget har rätt till blir intäktsramen för låg. Bolaget missgynnas också väsentligt i förhållande till andra nätföretag. Metoden ger dessutom Västerbergslagens Elnät regulatoriska incitament att ändra sin organisation till en mindre kostnads-effektiv lösning men som ger bättre utfall enligt myndighetens metod.

Västerbergslagens Elnäts beräkning utgår i stället från bolagets faktiska fördelning mellan utgifter för eget arbete och eget material. Därigenom säkerställs att nätföretag som är ett mellanting mellan helt förvärvande och helt tillverkande bolag behandlas lika och ges samma förutsättningar som andra nätföretag. En sådan metod varken gynnar eller missgynnar nätföretag baserade på hur de väljer att organisera sin verksamhet.

Omprövning efter tillsynsperiodens slut enligt 5 kap. 12 § ellagen

För det fall förvaltningsrätten anser att Västerbergslagens Elnäts överklagande avseende arbets- och materialomkostnadspålägg inte kan beaktas inom ramen för prövningen om följdändring ska samma grund beaktas vid fastställande av den slutliga intäktsramen.

Beträffande frågan om justering av kapitalbasen konstateras att intäktsramen ska täcka skäligen kostnader för att bedriva nätverksamheten och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapital-

bas). Detta förutsätter att beräkningen baseras på en korrekt kapitalbas som beräknats i enlighet med gällande reglering. En felaktigt beräknad kapitalbas resulterar i en felaktig intäktsram.

Tillsynsperioden 2012–2015 var den första perioden inom ramen för den nya förhandsregleringen. Västerbergslagens Elnät lämnade inför perioden in sitt förslag till intäktsram i den nya e-tjänsten KENT. Rapporteringen var mycket omfattande och inkluderade bl.a. faktiska uppgifter per den 31 december 2010 (ingående kapitalbas). Arbetet med inrapporteringen var komplicerat och skulle ske på kort tid i den helt nya e-tjänsten. Den korta inrapporteringsperioden försatte samtliga nätföretag i en pressad situation.

Såväl Energimarknadsinspektionen som nätföretagen var medvetna om att inrapporteringen kunde komma att innehålla bristfälliga och felaktiga uppgifter. Energimarknadsinspektionen förmedlade därvid att en korrigerig kunde ske genom omprövning både under och efter tillsynsperioden. Inför avstämningen av de slutliga intäktsramarna gav Energimarknadsinspektionen ut en särskild handbok om rapportering av uppgifter för avstämning. I handboken angavs under avsnitt 5 ”Korrigerig av ingående kapitalbas” att fel i den ingående kapitalbasen kan rapporteras till myndigheten efter tillsynsperioden med en begäran om ändring. Handboken hänvisar även till en särskild Excelmall som tagits fram för att underlätta inrapporteringen av justeringar. Samma instruktioner har också lämnats vid informationsmöten.

Baserat på Energimarknadsinspektionens information utgick Västerbergslagens Elnät från att justering av felaktigheter i kapitalbasen skulle kunna ske vid en omprövning efter tillsynsperioden. I det överklagade beslutet anges i stället att en sådan justering inte är möjlig.

Någon begränsning av den typ Energimarknadsinspektionen tillämpar i det överklagade beslutet kan inte utläsas av lagtexten. Om lagstiftaren avsett att

begränsa möjligheterna att ompröva intäktsramen efter tillsynsperioden skulle det uttryckligen framgått av ellagen. Det saknas även stöd i förarbetena för Energimarknadsinspektionens uppfattning. Att myndigheten skulle vara förhindrad att justera intäktsramen strider även mot bestämmelsens syfte.

Energimarknadsinspektionens agerande strider också mot centrala förvaltningsrättsliga principer om gynnande förvaltningsbeslut. Av praxis (HFD 2017 ref. 37 och RÅ 2004 ref. 8) framgår att det är tillräckligt att ett offentligt uttalande från en myndighet, oavsett dess yttre form, har en handlingsdirigerande effekt för att det ska anses utgöra ett förvaltningsbeslut. I aktuellt fall har Energimarknadsinspektionen lämnat tydliga uttalanden muntligt, i en särskild handbok och i en Excelmall riktad till nätföretagen om hur korrigering av den ingående kapitalbasen skulle hanteras. Uttalandena har gjorts på direkt fråga från nätföretagen och har offentliggjorts genom publicering på myndighetens hemsida. Det är uppenbart att uttalandena har en handlingsdirigerande verkan. Samtliga nätföretag har följt uttalandena och rapporterat in korrigeringarna efter tillsynsperioden trots att de hade kunnat rapportera in korrigeringarna under tillsynsperioden och i så fall kunnat få kapitalbasen justerad. Uttalandena utgör således inte endast en upplysning, utan är ett beslut med en direkt påverkan på Västerbergslagens Elnäts handlande. Den information och de instruktioner som myndigheten lämnat utgör ett gynnande förvaltningsbeslut enligt vilket Västerbergslagens Elnäts har rätt att få brister och felaktigheter i den ingående kapitalbasen korrigerade vid en omprövning efter tillsynsperioden.

Ett gynnande förvaltningsbeslut vinner enligt grundläggande förvaltningsrättsliga principer negativ rättskraft. Det innebär att beslutet inte kan återkallas eller ändras till nackdel för enskild. Endast under vissa särskilda förutsättningar är det möjligt att återkalla eller ändra ett gynnande beslut, vilka inte föreligger i detta fall. Även på unionsrättens område har det

genom praxis utvecklats en allmän princip om berättigade förväntningar som innebär att den enskilde bör kunna förvänta sig att beslutsfattaren inte tar tillbaka vad denne har angett i ett beslut.

Den information myndigheten har lämnat har haft en stor ekonomisk betydelse för nätföretagen. För Västerbergslagen Elnäts del innebär en korrigerande av kapitalbasen i enlighet med bolagets begäran att intäktsramen ska ökas med cirka 3,3 miljoner kr.

Energimarknadsinspektionen

Följändring enligt 5 kap 15 § ellagen

Utgångspunkten är att det vid en begäran om följändring enligt 5 kap. 15 § ellagen inte ska göras någon helt ny prövning av själva metodfrågan. Prövningen ska i stället utgå från de metoder som fastställts för ett annat nätföretag. Om dessa metoder inte är tillämpliga i det aktuella fallet kan någon följändring över huvud taget inte bli aktuell. Frågan om arbets- och materialomkostnadspålägg är därför begränsad till vad som följer av den tidigare domen.

Enligt den åberopade domen från Kammarrätten i Jönköping har ett nätföretag rätt till ersättning för arbets- och materialomkostnader motsvarande 8 procent. Det motsvarar den totala reducering som gjorts på EBR-katalogens värden vid fastställande av normvärdesprislistan. Energimarknadsinspektionens uppfattning är att den metod som följer av den åberopade domen går att tillämpa på den aktuella situationen.

Av kammarrättens dom framgår tydligt att det som prövats är om det är rimligt med ett schabloniserat tillägg som motsvarar det schablonavdrag som gjordes vid fastställande av normvärdesprislistan. Domen kan inte

användas för att begära något annat än just ett sådant schabloniserat tillägg på 8 procent. Frågan om fördelning mellan arbets- och materialomkostnader samt en uppdelning av pålägget beroende på om omkostnaden avser arbete eller material har inte varit föremål för prövning i kammarrätten. Den faktiska fördelningen mellan arbets- och materialomkostnader hos det enskilda nätföretaget tillmäts därmed inte någon betydelse.

För att kunna fastställa intäktsramar krävs det omfattande och relativt komplicerade beräkningar för ett stort antal nätföretag. För att beräkningen ska bli mer förutsägbar och hanterbar är det nödvändigt att använda sig av generella beräkningsmetoder. Det är alltså inte nödvändigtvis nätföretagens verkliga kostnader som ska tillämpas vid beräkningen av intäktsram. Att tillämpa schabloner strider inte heller mot likabehandlingsprincipen. Utgångspunkten för att beräkna ersättning för arbets- och materialomkostnader är att metoden ska vara tillämpbar för samtliga nätföretag och att den ska grunda sig på en schabloniserad beräkning. Alternativet skulle vara att beräkna pålägget utifrån varje enskilt nätföretags verkliga förutsättningar och kostnader. Den metod som myndigheten har tillämpat och som också fastställts av kammarrätten bygger dock på ett schablonpålägg på 8 procent. Om förvaltningsrätten skulle anse att den aktuella prövningen ska vara bredare, och därmed inte direkt utgå från den dom som följdändringen grundas på, bör överklagandet alltså ändå avslås.

Omprövning efter tillsynsperiodens slut enligt 5 kap. 12 § ellagen

Den omprövning Energimarknadsinspektionen gör efter tillsynsperioden, s.k. avstämning, är endast en konsekvens av att regleringen är en förhandsreglering och hade aldrig varit aktuell om det inte vore för att den fastställda intäktsramen i vissa delar innehåller prognoser. Syftet med möjligheten att få ett beslut om intäktsram omprövat efter tillsynsperioden är endast att kunna ersätta prognoserna med faktiskt utfall. Detta framgår av såväl

ellagen som dess förarbeten. Möjligheten till omprövning efter tillsynsperioden syftar således inte till att fatta ett helt nytt beslut om intäktsram där även övriga parametrar ska kunna korrigeras. En sådan reglering skulle innebära ett avsteg från förhandsreglering till en reglering i efterhand, vilket står i strid med elmarknadsdirektivet.

Energimarknadsinspektionen har inte ändrat uppfattning i frågan om en felaktig inrapporterad kapitalbas kan ändras efter tillsynsperioden. Myndigheten varken kan eller har lämnat förhandsbesked i frågor som tillhör besluten efter tillsynsperioden. Upplýsningen i handboken infördes eftersom myndigheten fått frågor om hur sådana uppgifter skulle rapporteras. Detta för att myndigheten sedan skulle kunna ta ställning till hur frågan skulle hanteras.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

De i målet tillämpliga bestämmelserna återges i det överklagade beslutet, se bilaga 1. Därutöver bör redovisas följande.

Förvaltningsrätten har i en tidigare dom (mål nr 8031-11) gällande ett annat nätföretag bl.a. prövat frågan om ersättning för arbets- och materialomkostnader vid fastställande av intäktsram. Målet gällde i denna del främst frågan om nätföretaget med tillräcklig styrka visat att det hade aktiverat kostnader hänförliga till arbets- och materialomkostnadspålägg. Det i målet aktuella nätföretaget var ett helt förvärvande bolag. Förvaltningsrätten ansåg att nätföretaget hade gjort sannolikt att det aktiverat de aktuella kostnaderna. Vidare konstaterades att den reducering på 8 procent som görs på EBR-värdena i syfte att inte överkompensera tillverkande företag var schabloniserad. Förvaltningsrätten ansåg därför att det torde vara rimligt att, för ett

förvärvande bolag, använda ett schablon tillägg motsvarande 8 procent till de historiska löpande påverkbara kostnaderna. Energimarknadsinspektionen överklagade domen till Kammarrätten i Jönköping som avslag överklagandet (mål nr 129-14). Kammarrätten ansåg sammanfattningsvis att någon ytterligare bevisning inte kunde krävas från nätföretaget sida för att det skulle medges kompensation för arbets- och materialomkostnadspålägg med det belopp som motsvarade de pålägg som inkluderats i EBR-värdena och som förvaltningsrätten godtagit. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövningstillstånd, vilket innebär att kammarrättens dom står fast (mål nr 6445-14).

Energimarknadsinspektionen har tagit fram en särskild handbok benämnd ”Handbok för rapportering av uppgifter för avstämning av elnätsföretagens intäktsramar, tillsynsperioden 2012–2015”. Den av Västerbergslagens Elnät åberopade versionen 1.0 är daterad den 22 december 2015. I handbokens förord anges att handboken inte ska tryckas men att den kommer finnas tillgänglig för nedladdning på myndighetens webbplats (www.ei.se). Under avsnitt 5 ”Korrigerings av ingående kapitalbas” anges bl.a. följande:

För det fall elnätsföretaget har upptäckt felaktigheter i den ingående kapitalbasen per den 31 december 2010 som inte rapporterats under tillsynsperioden kan dessa rapporteras till Ei tillsammans med en begäran om ändring. Möjligheten att rapportera korrigerings av den ingående kapitalbasen gäller alla värderingsmetoder. [...] Rapportering av korrigerings ska ske genom att använda en av Ei upprättad Excel-fil, som finns att hämta på Ei:s webbplats. Filen benämns ”Excel-mall för rapportering av korrigerings i ingående kapitalbas per den 31 december 2010” och ska skickas in till Ei med särskild begäran om ändring av den ingående kapitalbasen. Enklast sker detta genom att filen bifogas i KENT-rapporteringen.

Förvaltningsrättens bedömning

Inledning

Energimarknadsinspektionen har prövat Västerbergslagens Elnäts ansökningar om omprövning i samma beslut. Med beaktande härav och hur Västerbergslagens Elnät utformat sin talan prövar förvaltningsrätten först överklagandet i den del som avser följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen. Därefter prövas överklagandet i den del det avser omprövning efter tillsynsperioden enligt 5 kap. 12 § ellagen. Förvaltningsrätten har därmed att ta ställning till frågorna om ersättning för arbets- och materialomkostnader och korrigerande av den ingående kapitalbasen.

Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen

I målet är ostridigt att Västerbergslagens Elnät, som är ett mellanting mellan ett helt förvärvande och ett helt tillverkande bolag, haft kostnader för sådana arbets- och materialomkostnader som reducerat normvärdena och att dessa inte redovisats som löpande påverkbara kostnader under perioden 2006–2009. Parterna är vidare överens om att Västerbergslagens Elnät genom metoden för beräkning av intäktsram missgynnas i förhållande till helt tillverkande företag. Energimarknadsinspektionen har i det överklagade beslutet ansett att Västerbergslagens Elnät med åberopande av Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14 vid omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen har rätt till ersättning för arbets- och materialomkostnader. Förvaltningsrätten finner inte skäl att göra en annan bedömning i dessa delar.

Fråga är då hur ersättningen för arbets- och materialomkostnader ska beräknas. Energimarknadsinspektion anser att tillägget ska beräknas enligt den schablon på 8 procent som godtagits av kammarrätten. Västerbergslagens Elnät anser att schablonen inte är tillämplig för bolaget och att

beräkningen i stället ska göras utifrån bolagets verkliga fördelning mellan eget arbete och eget material.

För att en följdändring ska kunna ske krävs att en domstol har ändrat en intäktsram på en grund som har en generell tillämpning även för andra nätföretag. Kammarrätten har i den åberopade domen ansett att ett helt förvärvande nätföretag skulle medges compensation med ett schablontillägg på 8 procent. I målet berördes inte frågan om hur ersättningen ska beräknas för nätföretag som är ett mellanting mellan helt förvärvande och helt tillverkande företag. Kammarrätten har alltså inte fastställt någon generell tillämpbar metod för hur ersättningen ska beräknas för ett sådant nätföretag. Vattenfall kan därmed inom ramen för följdändring enligt 5 kap. 15 § el-lagen inte medges ersättning för arbets- och materialomkostnader på något annat sätt än vad som följer av den åberopade domen. Vid denna bedömning saknas skäl att i detta mål pröva frågan om hur ersättningen ska beräknas för ett företag som är ett mellanting mellan ett helt förvärvande och ett helt tillverkande bolag.

Omprövning efter tillsynsperioden slut enligt 5 kap. 12 § ellagen

Kammarrätten i Jönköping har i flera avgöranden den 8 mars 2018 (mål nr 1639-17 m.fl.) funnit att det vid omprövning efter tillsynsperioden slut enligt 5 kap. 12 eller 13 § ellagen inte är möjligt att kontrollera och eventuellt ändra andra uppgifter än sådana som utgjorde prognoser – antaganden – vid beslutet om fastställande av intäktsram. Eftersom beräkningen av ersättning för arbets- och materialomkostnader varken utgör en prognos eller ett antagande kan en justering eller ändring av beräkningen inte heller göras inom ramen för en omprövning efter tillsynsperioden enligt 5 kap. 12 § ellagen.

Förvaltningsrätten har vidare att ta ställning till om Västerbergslagens Elnät vid omprövning efter tillsynsperiodens slut ska tillåtas att korrigera felaktiga värden i den ingående kapitalbasen.

Västerbergslagens Elnät anser att den information som Energimarknadsinspektionen lämnat utgör ett gynnande förvaltningsbeslut och att bolaget därmed har rätt att få den ingående kapitalbasen korrigerad vid en omprövning efter tillsynsperioden. Västerbergslagens Elnät gör därvid gällande att det överklagade beslutet strider mot principen om att gynnande förvaltningsbeslut inte får återkallas eller ändras till enskilds nackdel.

Fråga är då om uppgifterna i Energimarknadsinspektionens handbok är ett beslut.

Ett förvaltningsbeslut kännetecknas av att det innefattar ett uttalande varigenom en myndighet vill påverka andra förvaltningsmyndigheters eller enskildas handlande. Något särskilt formkrav för att ett uttalande ska utgöra ett beslut finns inte. Den aktuella handboken är riktad till samtliga nätföretag och innehåller information om att företagen efter tillsynsperioden kan rapportera eventuella felaktigheter i den ingående kapitalbasen tillsammans med en begäran om ändring. Handboken har offentliggjorts genom publicering på myndighetens hemsida. Enligt förvaltningsrätten medför innehållet i och formerna för uttalandena att handboken får anses utgöra ett förvaltningsbeslut.

I handboken anges att nätföretag som upptäcker felaktigheter i den ingående kapitalbasen kan rapportera dessa tillsammans med en begäran om ändring till Energimarknadsinspektionen efter tillsynsperiodens slut. Att nätföretaget skulle ha rätt att få kapitalbasen justerad på visst sätt eller med visst belopp framgår dock inte.

Som Västerbergslagens Elnät anfört är huvudregeln att gynnande förvaltningsbeslut inte kan återkallas eller ändras till nackdel för enskild utan att vissa specifika förutsättningar är uppfyllda. Det innebär att en myndighet inte får fatta ett nytt beslut om ändring till nackdel i förhållande till det första gynnande beslutet. Eftersom det första beslutet, dvs. Energi- marknadsinspektionens handbok, inte ger Västerbergslagens Elnät någon konkret förmån i form av att få kapitalbasen ändrad på visst sätt kan det enligt förvaltningsrätten inte anses vara ett sådant gynnande förvaltningsbeslut som vinner negativ rättskraft. Det kan också noteras att Västerbergslagens Elnät inte heller har yrkat att det överklagade beslutet ska upphävas.

Som Västerbergslagens Elnät utformat sitt yrkande, dvs. att bolaget har rätt att få kapitalbasen justerad vid omprövning efter tillsynsperioden, är frågan i stället om den aktuella handboken utgör ett sådant bindande beslut som vinner positiv rättskraft och därmed ska läggas till grund för senare beslut, i detta fall vid omprövning och fastställande av slutlig intäktsram. Även om handboken innehåller en uppmaning till nätföretagen att rapportera felaktigheter i den ingående kapitalbasen tillsammans med en begäran om omprövning efter tillsynsperiodens slut finner förvaltningsrätten att så inte är fallet.

Oaktat detta konstaterar förvaltningsrätten att Kammarrätten i Jönköping i flera avgöranden den 8 mars 2018 (mål nr 1639-17 m.fl.) har funnit att det vid omprövning efter tillsynsperioden slut inte är möjligt att korrigera ett nätföretags uppgifter om de anläggningar som ligger till grund för kapitalbasen.

Slutsats

Mot bakgrund av vad som anförts ovan är Energimarknadsinspektionens beslut riktigt. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3109/1D).

Tomas Fredén

Rådman

I avgörandet har även nämndemännen Lena Berglert, Claes Hallert och Bengt Karlsson deltagit. Föredragande har varit Marie Wickström.

AB 3-4

Energimarknadsinspektionen
Swedish Energy Markets Inspectorate

BESLUT

Datum
2016-06-15

1 (13)

Diarienum
2015-100456, 2016-101910

Västerbergslagens Elnät AB
Box 860
771 28 LUDVIGA

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING
Enhet 1

INKOM: 2016-07-13
MÅLN: 4824-16
AKTBIL: 3

2016-07-13
Mål nr 4824-16
Aktbil 3

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015

Beslut

Energimarknadsinspektionen (Ei) ändrar den tidigare beslutade intäktsramen och fastställer intäktsramen för Västerbergslagens Elnät AB, 556565-6864, avseende redovisningsenheten REL00570 för perioden 2012–2015 till

253 204 tkr för år 2012,

252 854 tkr för år 2013,

255 865 tkr för år 2014 och

257 568 tkr för år 2015 i respektive års prisnivå, enligt bilaga 1.

1 Beskrivning av ärendet

1.1 Bakgrund

Västerbergslagens Elnät AB (företaget) ansökte inför tillsynsperioden 2012-2015 om att intäktsramen skulle fastställas till 834 000 tkr för redovisningsenheten REL00570. Ei fastställde intäktsramen till 753 686 tkr i 2010 års prisnivå, dnr 2011-101540.

Företaget överklagade Ei:s beslut till Förvaltningsrätten i Linköping. Enligt förvaltningsrättens dom ska schablonmetoden, utan tillämpning av övergångsmetod, tillämpas när Ei fastställer intäktsramen. Förvaltningsrätten fastställde den 11 december 2013 företagets intäktsram till 834 000 tkr enligt företagets ursprungliga ansökan, mål nr 8011-11. Ei överklagade domen, men varken Kammarrätten i Jönköping eller därefter Högsta förvaltningsdomstolen meddelade prövningstillstånd. Förvaltningsrättens avgörande står därmed fast.

Ett flertal andra elnätsföretag överklagade också sina beslut om intäktsramar. Enligt Förvaltningsrätten i Linköpings avgöranden ska intäktsramen i målen beräknas med schablonmetoden utan tillämpning av övergångsmetod och beräkningen av rimlig avkastning ska ske med en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent, se exempelvis mål nr 7991-11 och 8015-11. Vidare fastslog förvaltningsrätten i mål nr 8031-11 att förvärvande företag kan ha rätt till kompensation för arbets- och materialomkostnader genom ett tillägg till företagets historiska löpande påverkbara kostnader. Enligt förvaltningsrättens domar kan intäktsramen inte bli högre än det av respektive företag ansökta beloppet. Ei överklagade domarna till Kammarrätten i Jönköping.

Kammarrätten meddelade den 10 november 2014 dom i tre så kallade pilotmål angående principer för fastställande av elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012–2015 (mål nr 61-14, 101-14 och 129-14). Kammarrätten avlog överklagandena vilket innebar att förvaltningsrättens avgöranden fastställdes. Ei överklagade kammarrättens domar till Högsta förvaltningsdomstolen som genom beslut den 23 mars 2015 inte meddelade prövningstillstånd.

1.2 Ansökan om omprövning

1.2.1 Omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen

Företaget har den 25 februari 2015 ansökt om omprövning av beslutet om intäktsram med hänvisning till att en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram och grunden för ändringen är tillämplig även för företaget enligt 5 kap. 15 § ellagen (1997:857). Företaget har hänvisat till Kammarrätten i Jönköpings avgöranden i mål nr 129-14 och 101-14 och vill att intäktsramen utöver full schablonmetod också ska fastställas med en kalkylränta om 6,5 procent och att företaget ska ha rätt till ersättning för arbets- och materialomkostnader eftersom företaget har förvärvat anläggningar under perioden 2006–2009.

Företaget har till stöd för sin begäran om ersättning för arbets- och materialomkostnader bland annat bifogat ett intyg från en av företagets största leverantörer för att styrka att företaget har haft sådana arbets- och materialomkostnader som reducerat normvärdena under perioden 2006–2009. Företaget har vidare bifogat revisorsintyg för att visa att företaget inte har redovisat de aktuella kostnaderna som löpande påverkbara kostnader under perioden.

Företaget har vid beräkningen utgått från företagets investeringsutgifter i driftsatta eldistributionsanläggningar och mätare, byggnader och mark, inventarier, verktyg och installation samt pågående byggnationer av anläggningar, det vill säga samtliga anläggningskategorier i not materiella anläggningstillgångar såsom de redovisats i årsrapporterna under åren 2006–2009. Företaget har inte räknat med den del av pågående nybyggnationer som driftsatts åren 2006–2009. Företaget har uppskattat andelen eldistributionsanläggningar till 92,7 procent utifrån driftsatta pågående anläggningar under åren 2006–2009. Företaget har vidare uppskattat andelen normvärderade anläggningar upp till och med 24 kV till 64,8 procent, utifrån rapporterad andel normvärde lokalnät i kapitalbasen för tillsynsperioden 2012–2015.

Vid beräkningen av tillägget har företaget utgått från ett tillägg på 8 procent beräknat på totala inköp av samtliga anläggningskategorier inklusive pågående byggnationer enligt not materiella anläggningstillgångar i årsrapporten åren 2006–2009 fördelat på entreprenader, eget arbete och eget material. Detta tillägg har företaget sedan reducerat med beräknat tillägg för eget material och de arbeten som utförts i egen regi. Reduktionen har beräknats utifrån en procentsats som ligger mellan 2,50 och 4,69 procent. Företaget har efter reduktionen kommit fram till en procentsats utifrån vilket tillägget för arbets- och materialomkostnader för förvärvade anläggningar ska beräknas för respektive år 2006–2009. Företaget vill ha kompensation genom ett tillägg på totalt 9 873 tkr i löpande priser till de historiska påverkbara kostnaderna för åren 2006–2009 beräknat utifrån uppgifter i nedanstående tabell.

Tabell 1. Företagets beräknade tillägg för arbets- och materialomkostnader i tkr

	2006	2007	2008	2009	Summa
Inköp av anläggningar	86 420	52 381	48 785	31 299	218 885
Varav eget material och eget arbete av inköp påg. nyanl.	12 182	9 159	15 261	2 838	
8 % av inköp av anläggningar (för år 2006 86 420 x 8 %)	6 914	4 190	3 903	2 504	
Genomsnittlig procentsats för eget arbete och eget material	2,53 %	2,74 %	2,50 %	4,69 %	
Genomsnittlig procentsats x eget material och eget arbete (för år 2006 12 182 x 2,53 %)	308	251	381	133	
8 % av inköp av anläggningar reducerat för eget material och eget arbete (för år 2006 6 914 – 308)	6 606	3 939	3 522	2 371	
Beräknad andel förvärvade anläggningar i % (för år 2006 6 606/6 914)	96 %	94 %	90 %	95 %	
Företagets beräknade tillägg i % (för år 2006 96 % x 8 %)	7,64 %	7,52 %	7,22 %	7,58 %	
Inköp av anläggningar avs. enbart norm och eldistributionsanläggningar (reducerade inköp med uppskattade (1- (92,7 % x 64,8 %)) för respektive år 2006-2009)	51 912	31 465	29 305	18 801	131 483
Beräknat tillägg i respektive års prishäva (för år 2006 (51 912 tkr x 7,64 %))	3 966	2 366	2 116	1 425	9 873

Företaget har vidare kompletterat med uppgifter om andel entreprenader, eget material och eget arbete för driftsatta anläggningar gällande eldistributionsanläggningar och byggnader enligt årsrapporterna som rapporterats i kapitalbasen enligt nedanstående tabell.

Tabell 2 Uppgifter om entreprenad, eget material och eget arbete eldistributionsanläggningar och byggnader i tkr

År	Entreprenad	Eget material	Eget arbete	Totalt
2006	77 192	12 187	480	89 859
2007	38 081	7 670	399	46 150
2008	35 647	15 644	584	51 875
2009	30 547	2 564	482	33 593

1.2.2 Omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen

Företaget har den 30 mars 2016 ansökt om omprövning av beslutet om intäktsram enligt 5 kap. 12 § ellagen. Företaget vill att intäktsramen ska öka och att ökningen ska omfatta full schablonmetod, en kalkylränta om 6,5 procent samt arbets- och materialomkostnadstillägg tillsammans med de justeringar som följer av inlämnade uppgifter samt indexering till 2014 års prisnivå.

Företaget har även begärt att uppgifterna i kapitalbasen ska korrigeras eftersom de tidigare inrapporterade uppgifterna enligt företaget är fel. Företaget har till grund för sin begäran lämnat in nya uppgifter om anläggningarna som ingår i kapitalbasen.

1.3 Redovisning av uppgifter

Företaget har lämnat in uppgifter om vilka faktiska investeringar och utrangeringar som har skett samt vilka löpande opåverkbara kostnader som företaget har haft under tillsynsperioden. Uppgifterna har lämnats enligt Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2010:6) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften).

Företaget har även lämnat in uppgifter för att Ei ska kunna fastställa den faktiska kvaliteten i nätverksamheten under perioden 2012–2015 och beräkna en kvalitetsjustering utifrån antal oaviserade och aviserade avbrott samt avbrottstiden i minuter.

2 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

2.1 Ellagen

Intäktsramen är de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod. En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod (1 kap. 5 a § och 5 kap. 4 §).

Intäktsramen ska täcka skäligena kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas). Skäligena kostnader för att bedriva nätverksamheten är kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar. Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Vidare ska hänsyn tas till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden. En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen om det skulle vara oskäligt mot koncessionshavaren att bortse från tillgången (5 kap. 6, 8 och 9 §§).

Ei ska även ta hänsyn till kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. Ei ska bara beakta de avbrott som inte medför skadeståndsskyldighet för nätkoncessionshavaren eller ger rätt till avbrottsersättning enligt 10 kap. 10 § ellagen. Ei:s bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen (5 kap. 7 §).

En nätkoncessionshavare får inom fyra månader efter tillsynsperiodens slut ansöka hos Ei om att intäktsramen för perioden ska ökas. Ei ska handlägga ansökan skyndsamt (5 kap. 12 §).

Ei ska ompröva den fastställda intäktsramen efter tillsynsperiodens slut om det finns skäl att anta att ramen är större än vad som är motiverat av senare kända förhållanden och avvikelser inte är ringa. Om det inte finns särskilda hinder, ska Ei meddela sitt beslut senast tio månader efter tillsynsperiodens slut (5 kap. 13 §).

Vid omprövning enligt 12 eller 13 §§ ska Ei kontrollera om de antaganden som har legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt för att fastställa intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande (5 kap. 14 §).

Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska Ei, om den senare nätkoncessionshavaren begär det, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne. En ansökan om omprövning ska ha kommit in till Ei inom tre månader efter det att domstolens avgörande har vunnit laga kraft (5 kap. 15 §).

2.2 Intäktsramsförordningen

I förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag (intäktsramsförordningen) finns närmare bestämmelser om vad som avses med anläggningstillgångar (3 §), vilka tillgångar som ingår i kapitalbasen (5 §) och värdering av anläggningstillgångar (6–8 §§). Vidare finns bestämmelser om hur kapitalbasen ska beräknas vid förändring i prisläget (9 §) och vilka uppgifter nätkoncessionshavaren löpande ska dokumentera om de anläggningstillgångar som ingår i kapitalbasen (15 §).

2.3 Rapporteringsföreskriften

I Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2010:6) om nätkoncessionshavares förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (rapporteringsföreskriften) finns kompletterande bestämmelser. Nätkoncessionshavaren ska senast den 31 mars året efter tillsynsperiodens slut redovisa det faktiska utfallet per kalenderår under tillsynsperioden avseende de uppgifter som har redovisats enligt 5 kap. samt de samlade intäkterna i nätverksamheten (7 kap. 1 §). Vidare anges hur redovisning av tillgångar i kapitalbasen, kostnader i nätverksamheten och intäkter i verksamheten ska ske (7 kap. 2–5 §§).

2.4 Kvalitetsregleringsföreskriften

Vid omprövning av den aktuella intäktsramen ska Ei tillämpa Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2011:1) om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens

sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram (kvalitetsregleringsföreskriften).

I föreskriften anges bland annat att kvaliteten i en redovisningsenhets sätt att bedriva nätverksamhet beräknas som en kvalitetskostnad. Kvalitetskostnaden beräknas utifrån antal oaviserade och aviserade avbrott samt avbrottstiden i minuter och motsvaras av de samlade avbrottskostnaderna under tillsynsperioden enligt 5 kap. 1 eller 5 §§ (3 kap. 1 §). I föreskriften anges även hur avbrottskostnaden ska beräknas vid bedömningen efter tillsynsperioden (5 kap. 1–11 §§).

3 Ei:s motivering till beslutet

3.1 Sammanfattande beräkning av intäktsramen

Utifrån det underlag som företaget har lämnat och nedanstående bedömning har Ei beräknat en slutlig intäktsram till 253 204 tkr för år 2012, 252 854 tkr för år 2013, 255 865 tkr för år 2014 och 257 568 tkr för år 2015, se tabell 3 nedan. Intäktsramen fastställs i respektive års prisnivå.

Tabell 3 Beräknad slutlig intäktsram för tillsynsperioden 2012-2015 (tkr)

Kostnader i intäktsramen	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
Kapitalkostnader	Respektive års prisnivå	146 177	149 099	151 237	155 471
Löpande kostnader					
Påverkbara kostnader	Respektive års prisnivå	52 019	51 985	52 427	52 855
Opåverkbara kostnader	Respektive års prisnivå	53 093	53 014	48 315	47 521
Beräknad intäktsram före kvalitetsjustering	Respektive års prisnivå	251 289	254 097	251 979	255 847
Kvalitetsjustering	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
Begränsning (max/min 3 % av årlig beräknad intäktsram, absolutvärde)	Respektive års prisnivå	7 539	7 623	7 559	7 675
Kvalitetsjustering (Utan begränsning)	Respektive års prisnivå	1 914	-1 244	3 887	1 721
Kvalitetsjustering (Hänsyn tagen till eventuell begränsning)		1 914	-1 244	3 887	1 721
Beräknad slutlig intäktsram efter kvalitetsjustering	Prisnivå	2012	2013	2014	2015
	Respektive års prisnivå	253 204	252 854	255 865	257 568

3.2 Utgångspunkter för omprövning av intäktsramen

Det aktuella beslutet om intäktsram ska omprövas i två steg och med tillämpning av olika bestämmelser i ellagen. Det första steget avser en omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen till följd av att en domstol har ändrat ett beslut om intäktsram för ett annat företag och grunden för ändringen är tillämplig även för det aktuella företaget. Vid denna omprövning utgår Ei från de uppgifter som låg till grund för det ursprungliga beslutet. Omprövningen avser endast metoderna för beräkning av intäktsramen. Det faktiska utfallet för tillsynsperioden som företaget har rapporterat till Ei påverkar alltså inte denna omprövning.

Det andra steget avser omprövning efter avstämning av faktiskt utfall enligt 5 kap. 12–14 §§ ellagen. I denna omprövning fastställs företagets slutliga intäktsram för tillsynsperioden 2012–2015. Det sker med utgångspunkt från den intäktsram som har

beräknats efter omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen. I samband med denna omprövning sker också en indexering och kvalitetsjustering. Respektive steg i omprövningen beskrivs närmare nedan.

3.3 Omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen

Företaget har lämnat in en ansökan om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen och har hänvisat till Kammarrätten i Jönköpings domar i mål nr 129-14 och 101-14. Ansökan har kommit in i rätt tid och förutsättningarna för att tillämpa 5 kap. 15 § ellagen är på så sätt uppfyllda. Kammarrättens avgöranden innebär att förvaltningsrättens domar fastställdes. Intäktsramen ska därför fastställas med schablonmetoden utan tillämpning av övergångsmetod, den reala kalkylräntan före skatt ska vara 6,5 procent och ersättning för arbets- och materialomkostnader ska ges under vissa förutsättningar. Av domarna följer också att intäktsramen inte kan uppgå till ett högre belopp än det som företaget ansökt om inför tillsynsperioden 2012–2015.

Förvaltningsrätten i Linköping har i dom den 11 december 2013 fastställt företagets intäktsram till det av företaget ansökta beloppet. En omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen kan därför inte resultera i en ändring av intäktsramen. Vid en omprövning efter avstämning enligt 5 kap. 12 § ellagen ska dock de metoder som varit utgångspunkten för en omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen användas. Detta innebär att företagets ansökan i denna del ska beaktas på så sätt att kalkylräntan ska vara 6,5 procent och ersättning för arbets- och materialomkostnader ska ingå. För att korrekta uppgifter ska ligga till grund för omprövningen enligt 5 kap. 12 § ellagen måste därför företagets ansökan om arbets- och materialomkostnadstillägg prövas. Ei gör i denna del följande bedömning.

För att kompensation ska medges krävs att arbets- och materialomkostnaderna har aktiverats som en tillgång och att dessa inte har redovisats som löpande kostnader under basåren (här 2006–2009). Ett krav är också att kostnaderna hänförs till anläggningar som i regleringen värderas till normvärde.

Det belopp som kan läggas till för ett förvärvande företag kan maximalt motsvara den reduktion på 8 procent som Ei har gjort av EBR-värdena¹ vid bestämmande av normvärden i kapitalbasen. Tillägget avser därför endast driftsatta normvärderade eldistributionsanläggningar upp till 24 kV med anskaffningsår 2006–2009. Eftersom det för tillsynsperioden 2012–2015 saknas uppgift om anskaffningsår för anläggningarna i den inrapporterade kapitalbasen ska beräkningen istället göras med utgångspunkt i årsrapportens not gällande driftsatta materiella anläggningstillgångar.

Till stöd för sin begäran har företaget bland annat bifogat ett intyg från en av företagets största leverantörer som styrker att företaget har haft kostnader under perioden som avser sådana arbets- och materialomkostnader som reducerat normvärdena. Vidare har företaget bifogat ett revisorsintyg som styrker att företaget aktiverat dessa kostnader och

¹ EBR står för El Byggnads Rationalisering och är elnätsbranschens system för rationell planering, byggnation och underhåll av eldistributionsanläggningar 0,4-145 kV.

därmed inte redovisat dessa som löpande påverkbara kostnader under perioden 2006–2009. Ei anser därmed att företaget visat att det haft kostnader för sådana arbets- och materialomkostnader som reducerat normvärdena och att dessa inte redovisats som löpande påverkbara kostnader under perioden 2006–2009.

Företaget har beräknat ett tillägg för arbets- och materialomkostnader såsom löpande påverkbara kostnader på totalt 9 873 tkr i löpande prisnivå för åren 2006–2009. Den begärda ersättningen avser inte företagens verkliga arbets- och materialomkostnader utan är en uppskattning av kostnaderna.

Företaget har vid beräkningen utgått från investeringsutgifter för samtliga driftsatta anläggningskategorier och pågående byggnationer av anläggningar under åren 2006–2009 såsom de redovisats i årsrapporterna. Ei har därför inte utgått från företagens ansökan i denna del utan i stället beräknat tillägget utifrån uppgifterna om driftsatta eldistributionsanläggningar i årsrapporterna under tidsperioden. För att ta hänsyn till att endast normvärderade anläggningar upp till och med 24 kV ska ingå i beräkningen har Ei använt sig av företagens uppskattningar.

Företaget har minskat tillägget på 8 procent för att ta hänsyn till den andel av anläggningarna som inte köpts på entreprenad (förvärvade anläggningar) utan där företaget utfört arbete i egen regi och själva stått för material. Företaget har i beräkningen utgått från beräknade tillägg på investeringsutgifter för driftsatta anläggningar och pågående byggnationer fördelat på förvärvade anläggningar, arbeten i egen regi och materialinköp. Av beräkningen framgår att tillägget för eget material och eget arbete beräknats till mellan 2,50 och 4,69 procent och inte till 8 procent. Detta innebär att tillägget för eget material och eget arbete inte frånräknats i sin helhet utan till viss del ingår i tillägget för de förvärvade anläggningarna vid beräkningen av andelen förvärvade anläggningar. Den beräknade andelen förvärvade anläggningar blir därmed för högt beräknad och därmed även företagens beräknade tillägg för arbets- och materialomkostnader. Ei har därför inte utgått från företagens ansökan i denna del. Ei har istället beräknat andelen förvärvade anläggningar genom att jämföra investeringsutgifter för förvärvade anläggningar med totala inköp av nyanläggningar (förvärvade anläggningar, eget material och eget arbete). Vid denna jämförelse har Ei utgått från företagens uppgifter om driftsatta eldistributionsanläggningar och byggnader för åren 2006–2009. Den beräknade andelen förvärvade anläggningar för respektive år har reducerat tillägget på 8 procent som därefter beräknats uppgå till mellan 5,50 och 7,27 procent för åren 2006–2009.

Ei har beräknat en ökning av arbets- och materialomkostnader till totalt 8 746 tkr i 2006–2009 års prisnivå enligt nedanstående tabell. Vid omprövningen enligt 5 kap. 12 § ellagen ska därför de påverkbara kostnaderna öka med 8 746 tkr i löpande prisnivå.

Tabell 4 Ei:s beräknade tillägg för arbets- och materialomkostnader i tkr

	2006	2007	2008	2009	Totalt
Summa entreprenad, eget material och eget arbete enligt företaget	89 859	46 150	51 875	33 593	221 477
Varav eget material och eget arbete enligt företaget	-12 667	-8 069	-16 228	-3 046	-40 010
Summa entreprenad	77 192	38 081	35 647	30 547	181 467
Summa entreprenad/summa entreprenad, eget material och eget arbete	86 %	83 %	69 %	91 %	
Andel ovan x 8 %, dvs. uppskattat tillägg för förvärvade anläggningar	6,87 %	6,60 %	5,50 %	7,27 %	
Rapporterade eldistributionsanläggningar not MAT årsrapporten avs. Inköp och omklassificeringar år 2006-2009	87 552	40 963	51 013	27 108	206 636
Korrigerig för andel anläggningar som avser normvärde upp t.o.m. 24 kV, dvs. 64,8 %	56 734	26 544	33 056	17 566	133 900
Beräknat tillägg i löpande prisnivå	3 899	1 752	1 817	1 278	8 746

3.4 Hantering av prisnivåer

Det ursprungliga beslutet om intäktsram fastställdes med ett belopp för hela tillsynsperioden om fyra år. Beslutet fastställdes i 2010 års prisnivå. Av beslutet framgår det att intäktsramen efter tillsynsperioden ska justeras för vart och ett av åren med olika index.

I detta beslut fastställer Ei den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 i respektive års prisnivå. Vid indexering av kapitalbasen används faktorprisindex (FPI) för byggnader i enlighet med vad som anges i intäktsramsförordningen och vid indexering av påverkbara kostnader används FPI för elnätstföretag – lokalnät avseende påverkbara kostnader i enlighet med vad som framgår av det ursprungliga beslutet, se bilaga 2 och 3. De opåverkbara kostnaderna indexeras inte för de företag som får sin intäktsram fastställd med schablonmetoden utan övergångsmetod. Företaget har i sin begäran om omprövning enligt 5 kap. 12 § ellagen begärt att indexering ska ske till 2014-års prisnivå. Ei anser att den slutliga intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 ska fastställas i respektive års prisnivå. Ei:s närmare överväganden avseende prisnivåer framgår av bilaga 4.

3.5 Omprövning efter tillsynsperiodens slut enligt 5 kap. 12–14 §§ ellagen

Företaget har lämnat in uppgifter för avstämning av intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015. Företaget har också ansökt om att intäktsramen ska öka enligt 5 kap. 12 § ellagen.

Ei ska vid en omprövning efter tillsynsperioden kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 5 kap. 6–9 §§ ellagen och utgå från de uppgifter och metoder som myndigheten har använt för att fastställa intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande av intäktsram.

De metoder som är aktuella i detta fall är de metoder som gäller efter förvaltningsrättens dom avseende företagens intäktsram och företagens ansökan om omprövning enligt 5 kap. 15 § ellagen, se avsnitt 1.1 och 3.3. I övriga delar tillämpas de metoder som framgår av det ursprungliga beslutet.

I ansökan om intäktsram har företaget lämnat prognoser över investeringar och utrangeringar för perioden 2011–2015 samt opåverkbara kostnader för perioden 2012–2015. Företaget har inför avstämningen rapporterat in det faktiska utfallet för dessa uppgifter. Eftersom företaget även har ansökt om att intäktsramen för tillsynsperioden 2012–2015 ska öka fastställer Ei intäktsramen för tillsynsperioden utifrån det faktiska utfallet under perioden.

3.5.1 Bedömning av kapitalkostnader

Kapitalkostnad är kostnad för att använda kapital, i form av exempelvis elledningar och nätstationer (kapitalbas). Avkastningen beräknas med en real kalkylränta före skatt. Kapitalkostnaden ska efter Ei:s bedömning av kvaliteten i nätverksamheten justeras med en kvalitetskostnad genom ett tillägg eller avdrag.

3.5.1.1 Kapitalbas

I det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram fastställdes kapitalkostnaderna utifrån företagens kapitalbas den 31 december 2010 samt företagens prognos om investeringar och utrangeringar. Företaget har rapporterat det faktiska utfallet för perioden med avseende på investeringar och utrangeringar.

Företaget har dessutom begärt att Ei ska korrigera de uppgifter om anläggningar som ligger till grund för kapitalbasen.

Ei ska, enligt 5 kap. 14 § ellagen, vid omprövning enligt 12 § kontrollera om de antaganden som legat till grund för beslutet om fastställande av intäktsram överensstämmer med det faktiska utfallet under perioden. Vid bedömningen ska myndigheten tillämpa 6–9 §§ och utgå ifrån de uppgifter som myndigheten har använt vid fastställande av intäktsramen och som framgår av beslutet om fastställande av intäktsram.

Med det faktiska utfallet menas de verkliga förutsättningarna och omständigheterna, till exempel genomförda investeringar, antalet elavbrott, överförd energi och nätförluster under tillsynsperioden (prop. 2008/09:141 sid. 109). Det handlar om förhållanden som varken myndigheten eller företaget under några omständigheter kunde ha fullständig kunskap om före tillsynsperioden. Omprövningen efter tillsynsperioden är alltså till för att kunna ändra intäktsramen om de prognoser som företaget lämnat och Ei utgått ifrån i beslutet om fastställande av intäktsram inte stämmer med det verkliga utfallet. Det följer också uttryckligen av 14 § att Ei vid omprövningen ska använda samma uppgifter och metoder som i beslutet om fastställande av intäktsramen.

Detta är en följd av att omprövningen endast syftar till att stämma av verkligt utfall. Om det ursprungliga beslutet inte hade innehållit prognoser hade det inte varit aktuellt med

någon omprövning till följd av avstämning efter tillsynsperioden. De aktuella reglerna om omprövning och begränsningarna i dessa är bland annat en naturlig följd av att intäktsramsregleringen är en förhandsreglering med syfte att ge både kunder och nätföretag förutsägbarhet om nätavgifterna (prop. 2008/09:141 sid. 31). Om Ei hade fått information om att uppgifterna var felaktiga under tillsynsperioden hade myndigheten kunnat ompröva det ursprungliga beslutet med hänvisning till bestämmelserna i 5 kap. 11 § ellagen. Ei bedömer att den ingående kapitalbasen däremot inte kan korrigeras efter tillsynsperioden.

Ei har därför vid beräkningen av kapitalkostnaderna utgått från företagets kapitalbas den 31 december 2010 enligt det ursprungliga beslutet om fastställande av intäktsram samt beaktat de rapporterade uppgifterna om investeringar och utrangeringar, se bilaga 1.

3.5.1.2 Kalkylränta

Vid fastställandet av intäktsramen 2011 beslutade Ei att tillämpa en kalkylränta om 5,2 procent. Företaget begärde med stöd av 5 kap. 15 § ellagen att beslutet skulle omprövas och att en real kalkylränta före skatt om 6,5 procent skulle användas vid beräkningen av företagets kapitalkostnader. Vid omprövningen ska därför en kalkylränta om 6,5 procent användas.

3.5.1.3 Kvaliteten i nätverksamheten

Att kvaliteten i nätverksamheten ska beaktas följer av 5 kap. 7 § ellagen. I det ursprungliga beslutet om intäktsram för perioden 2012–2015 har en beräknad normnivå på kvaliteten fastställts för de kvalitetsindikatorer som anges i kvalitetsregleringsföreskriften. Av beslutet följer att efter tillsynsperiodens slut ska den faktiska kvaliteten i nätverksamheten jämföras med normnivån. Om den faktiska kvaliteten avviker från normnivån ska intäktsramen justeras.

Företaget har lämnat in uppgifter för att Ei ska kunna fastställa den faktiska kvaliteten i nätverksamheten för perioden 2012–2015. Intäktsramen ska därför justeras med en kvalitetskostnad utifrån den faktiska kvaliteten. Kvalitetskostnaden för hela perioden är summan av de årliga avbrottskostnaderna och ska enligt föreskriften utgöra ett tillägg eller avdrag på kapitalkostnaden.

Ei har utifrån de uppgifter som företaget har rapporterat fastställt den faktiska kvaliteten i nätverksamheten under tillsynsperioden. Ei har beräknat en avbrottskostnad för respektive år för de kvalitetsindikatorer som anges i kvalitetsregleringsföreskriften genom att jämföra den faktiska kvaliteten med den normnivå som beräknats i tidigare beslut. Kvalitetsjusteringen för respektive år framgår av tabell 3 och beräkningen framgår av bilaga 5.

3.5.1.4 Beräkning av kapitalkostnader

Kapitalkostnader ska beräknas med real annuitet i enlighet med den fastslagna schablonmetoden utan övergångsmetod. Vid beräkningen har Ei tagit hänsyn till de investeringar och utrangeringar som företaget har redovisat. Kapitalkostnaden framgår av bilaga 1.

3.5.2 Bedömning av påverkbara kostnader

Metoden för beräkning av påverkbara kostnader har inte förändrats. Kostnaderna ska inte heller stämmas av, eftersom de fastställs utifrån en historisk referensperiod för åren 2006–2009. Kostnaderna ska indexeras med FPI för elnätsföretag – lokalnät avseende påverkbara kostnader, se avsnitt 3.4. Ett avdrag för effektiviseringskrav om 1 procent ska göras i enlighet med det ursprungliga beslutet.

Ei har beräknat de påverkbara kostnaderna efter indexering och effektiviseringskrav. Summan av de påverkbara kostnaderna under respektive år i tillsynsperioden framgår av tabell 3, se även bilaga 1.

3.5.3 Bedömning av opåverkbara kostnader

I beslutet om intäktsram fastställdes de opåverkbara kostnaderna utifrån företagets prognos. Företaget har rapporterat det faktiska utfallet för perioden och Ei har i beräkningarna utgått från de uppgifter som företaget redovisat. Summan av de opåverkbara kostnaderna under respektive år i tillsynsperioden framgår av tabell 3, se även bilaga 1.

4 Upplysning om omprövning till följd av avvikelser från intäktsramen

Om en nätkoncessionshavares samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden har avvikit från den slutligen fastställda intäktsramen, ska det belopp med vilket intäkterna överstigit eller understigit intäktsramen minska respektive öka ramen för den påföljande tillsynsperioden (5 kap. 20 § ellagen). Ei ska således bedöma om de samlade intäkterna i företagets nätverksamhet för tillsynsperioden har avvikit från ramen. Denna bedömning kan resultera i en ändring av intäktsramen för tillsynsperioden 2016–2019 och behandlas inte närmare här.

Hur man överklagar

Se bilaga 6, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Hanna Abrahamsson, chefsekonomen Therése Hindman Persson, verksjuristen Rebecka Thuresson, analytikerna Marie-Louise Eriksson och Joachim Karlsson, föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Joachim Karlsson

Bilagor till beslutet

- 1 Beräknad intäktsram avseende tillsynsperioden 2012–2015
- 2 Faktorprisindex för byggnader
- 3 Faktorprisindex för elnätsföretag – lokalnät
- 4 Hantering av prisnivåer för tillsynsperioden 2012–2015
- 5 Bedömning av kvaliteten i nätverksamheten för tillsynsperioden 2012–2015
- 6 Så här gör du för att överklaga beslutet

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.